הלכה · משנה תורה · מפרשים · לחם משנה · ספר קניין

לחם משנה על משנה תורה, הלכות שלוחין ושותפין

רבי אברהם די בוטון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם משנה על משנה תורה, הלכות שלוחין ושותפין

רבי אברהם די בוטון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-שלוחין-ושותפין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ג 4
הלכה ד 4
הלכה ה 5
הלכה ז 6
הלכה ח 6
פרק ב 6
הלכה ב 6
הלכה ג 7
הלכה ה 7
הלכה ז 7
פרק ג 7
הלכה א 7
הלכה ג 8
הלכה ז 8
פרק ד 9
הלכה א 9
הלכה ג 10
פרק ה 11
הלכה ג 11
פרק ו 11
הלכה א 11
הלכה ב 13
הלכה ד 14
הלכה ה 15
פרק ז 15
הלכה א 15
הלכה ז 15
פרק ח 15
הלכה א 15
הלכה ג 16
הלכה ד 16
הלכה ו 17
הלכה ז 18
פרק ט 19
הלכה ב 19
הלכה ג 19
פרק י 19
הלכה ה 19
הלכה ו 19

פרק א

הלכה ג

נתן מעות לשלוחו לקנות וכו'. כתב הר"ן ז"ל בפרק האיש מקדש דכיון דהאי עובדא דפרק גט פשוט ע"כ בסתם איירי שלא הודיעו שהוא שליח כי היכי דלא תיקשי אמאי דאמרינן בפרק אלמנה ניזונת בשליח שטעה בכל שהו חוזר א"כ למה מחוייב המשלח לקבלה ותירץ דאין ה"נ דאין כופין ובהלכות שלוחין בטור ח"מ סי' קפ"ב כתב שם הרב ב"י ז"ל דכן דעת רבינו וכאן חזר בו וכתב דלרבינו ז"ל מחייבין למשלח לקבלה ודקדק כן מפ"ז מהלכות מכירה ולא ראיתי שם שום ראיה לזה בסוף פ"ז דאיירי בעניינים כיוצא באלו וא"כ למה נשים חילוק בין רבינו והר"ן ז"ל ואולי במקום אחר סמן:

הלכה ד

האומר לשלוחו מכור לי וכו'. הרב"י בח"מ סימן הנזכר תמה על הטור תמיהות רבות במ"ש שם בסוף הסימן ונ"ל ליישב כל אותם התמיהות דלא ס"ל לטור ז"ל ליישב דברי רב חסדא ורבה דאמרי לאחד ואפי' לשנים כמו שתירץ הרא"ש ז"ל אליבא דהרי"ף דגריס סתמא מאי כלומר שאמר לו מכור סתם דהא דנקטי בלישנייהו לאחד ואפילו לשנים לאו דוקא בפירוש דאי אמר לאחד ודאי דאין הדין כן אלא דוקא לאחד ולא לשנים אלא משום דרב הונא נקט לאחד ולא לשנים דכוונתו לומר דאע"פ דאמר סתמא מכור כוונתו לאחד ולא לשנים נקטי רבה ורב חסדא לאחד ואפילו לשנים אבל הטור ז"ל אינו נראה לו לתרץ לדברי הרי"ף כן חדא דאגב הוא דוחק ועוד דכד איקלע ר"נ לסוריא ושאל לו הדין בסתמא אמר לו לאחד ואפילו לשנים ושם לא היה כוונתו לחלוק על רב הונא אלא הדין אמר לו לכך נראה לו לטור ז"ל ליישב לגירסת הרי"ף ז"ל דנקטי רבה ורב חסדא לאחד ואפילו לשנים דלא מיבעיא אמר מכור סתמא אלא אפילו אמר מכור לאחד יכול למכור אפילו לשנים כיון דמוכר בשטר אחד ולא בשני שטרות דבהא איירי הך פלוגתא אליבא דהרי"ף ז"ל כמו שפירש הרא"ש לדעתו ומפני כן כתב הטור דלדעת הרי"ף אפילו אמר מכור לאחד כיון שמכר בשטר אחד אפי' לשנים שפיר דמי דהוא מפרש כן לדעת הרי"ף ז"ל כדכתיבנא ולא ס"ל כאבוה בהא. ותמה על הרמב"ם ז"ל מפני שהוא פסק דמעביר על דבריו הוי כהרי"ף ז"ל ולא כרב האי ז"ל. וא"כ היה לו לחלק כשכתב אפי' מכר למאה ממכרו קיים דאיירי כשמכר לד' בני אדם בשטר אחד וכ"ת בהא איירי ליתא דא"כ לישמעינן הרמב"ם רבותא דאפילו אמר בהדיא מכור לאחד כיון דמכר לשנים בשטר אחד סגי דהכי סבר הרי"ף ז"ל לפי גירסתו ומוכרח הוא מדהזכירו

רב חסדא ורבה בדבריהם לאחד ואפילו לשנים כדכתיבנא ובשלמא להרי"ף ז"ל ניחא דכיון דהביא דבריהם שאמרו לאחד ואפילו לשנים סגי וע"כ איירי כשמכר לשניהם בשטר אחד אבל להרמב"ם ז"ל קשה. וזהו שכתב הטור והרמב"ם ז"ל כתב מכור לי בית סאתים וכו' כלומר כתב תחלה דין זה דלא קנה משמע דפסק כהרי"ף ז"ל ודלא כרבינו האי דאית ליה דמוסיף על דבריו הוי וכיון שכן דפוסק דלא כרבינו האי ז"ל אלא כהרי"ף ז"ל קשה דכתב אחרי כן אמר לו מכור לי שדה ולא פירש וכו' מכרו קיים והיה לו לחלק דהיינו דוקא כשמכר בשטר אחד דאז אפילו אמר לו בהדיא מכור לאחד מכרו קיים אבל בשני שטרות אפילו אמר מכור סתם לא מהני והוא סתם ולא איירי בשטר אחד ומכח ההכרח שכתבתי א"כ תימה עליו ושיעור דברי הטור ז"ל שכתב ולא חילק לא קאי אלא אבבא דאמר מכור לי שדה ולא פירש וכו' דשם נופל החילוק בין מכר בשטר אחד למוכר בשני שטרות אבל בבבא דמכור לי בית סאתים וכו' לא שייך שם חילוק וא"כ אינו נופל שם לשון ולא חילק ולכך היה נ"ל לגרוס בדברי הטור ז"ל האי לא חילק אחר וכתב עוד וצ"ל כן וכתב עוד אמר לו מכור לי שדה ולא פירש אפילו מכר למאה מכרו קיים ולא חילק וכו' ובזה ניחא מאי דהקשה ג"כ הרב"י ז"ל דלמה הוצרך לכתוב וכתב עוד וכו' דגמרא ערוכה היא דלא כתב כן אלא לומר אח"כ ולא חילק דשם נופל החילוק דכתיבנא והא דלא הזכיר הטור ז"ל חילוק ר"ת בין החתימם השליח ללא החתימם תפס דעת ר"י ז"ל עיקר משום דהרמב"ן ז"ל יישב דעת הרי"ף כמ"ש ר"י ז"ל זה נ"ל נאות לדעת הטור. ורבינו סתם הדברים דסובר דמאי דאמרו בגמרא לאחד ואפילו לשנים הוא כדכתב הרא"ש דאגב דנקטיה רב הונא נקטיה והא דלא פירש דאיירי בשמכר לשנים בשטר אחד נמשך אחר הרי"ף שהוא ג"כ סתם וכתב לשון הגמרא לפי דעת הרא"ש ז"ל ונמצאו דברי הרי"ף ורבינו ז"ל מכוונים יחד:

הלכה ה

היה השער קצוב וידוע. בח"מ סימן קפ"ג כתב הרב"י ז"ל דאפילו הרי"ף דאית ליה טעמא דחולקים משום דבאה הנאה לשליח על ידי בעה"ב היכא דהטעה בחשבון השליח לעכו"ם דהוי לשליח כדעת ר"י וכאן חזר בו וכתב דלהרי"ף ורבינו חולקים גם כאן לפי טעמא דאית להו דחולקים ונ"ל עיקר כמ"ש שם בח"מ דשם בפרק אלמנה משמע דאית ליה לר"י טעמא דהרי"ף ז"ל דע"י מעותיו נשתתף ומ"מ אית ליה דהכל לשליח משמע דלאו הא בהא תליא:

הלכה ז

השולח מעות וכו' וכן אם מתו השלוחים וכו' אינו יכול להשביעו היסת שלא פרעו השליח שאין כאן מי שטוען עליו טענת ודאי שלקח. והא דבפי"ו מהלכות מלוה גבי היכא דמת פועל דנוטל חנוני בלא שבועה נתן טעם אחר משום דאין בעל הבית מפסיד כלום ולא נתן טעם שנתן כאן משום דהכא שייך הך טעמא דהוי כאיני יודע אם פרעתיך דהוי ודאי בחיובא וספק בחזרה אבל התם הוי כאיני יודע אם הלויתני וכמו שהקשו עליו שם והוזכר בדברי ה"ה ז"ל שם ולכך הוצרך לתת טעם אחר דאינו מפסיד כלום:

הלכה ח

ראובן ששלח כתב לשמעון וכו'. משמע דמדינא מהני וכדכתב הרב ב"י בספר כ"מ וקשה דא"כ מאי שאלו בגמרא לשמואל מאי תקנתיה לימא בכה"ג. וי"ל דבעי לאשכוחי גוונא אחרינא רווחא וכן תירץ שם הרב הנמוקי ז"ל בפרק הגוזל דהוקשה לו דלימא דעשאו שליח בעדים:

ואותיות שביניהם בייחוד וכו'. אע"ג דבגמרא אמר גבי דיוקני ואפילו שעדים חתומים עליה לא הוצרך רבינו להזכיר דעדים החתומים לא ידעו אלא דדיוקני שלו הוא זה אבל לא שראוהו העדים שחתם שם וא"כ טפי מהא כתב רבינו ז"ל שהיה אותיות ביניהם ביחוד שהוא יודע שזה דיוקני שלו אבל אולי אחר ראה ועשה כן:

פרק ב

הלכה ב

ואפילו עבד. על מה שהביא ראיה הרב בעל כ"מ ממתניתין דהשואל דאמר התם דהיכא דשלח ביד עבדו חייב יש מי שהקשה דאין זה ראיה דשאני התם דאמר בהדיא שלח לי ביד עבדך כנעני ובכי האי גוונא אפי' בקטן דלאו בר שליחות הוא מהני כדכתב הוא ז"ל למטה דהאי בנו דמתניתין הוי קטן ומשום דא"ל שלח בידו מהני. וי"ל דהראיה היא דמתניתין סתמא קאמר שלח לי ביד עבדך ולא פירש אם עברי או כנעני ואי כנעני לאו בר שליחות הוא לימא ליה אני לא אמרתי לך אלא שתשלח ביד עבד דבר שליחות הוא דהיינו עברי אבל לא כנעני דלאו בר שליחות הוא אבל למטה גבי בנו ע"כ אנו צריכים לפרש דמתניתין איירי בדאמר לו שלח ביד בנך הקטן בהדיא ומשום הכי מהני דאי סתמא ביד בנך ודאי דע"י קטן לא מהני דיכול לומר אני לא אמרתי לך אלא ע"י בן גדול ואם שלח ביד בן גדול פשיטא היינו שלוחו וכבר אמרו במתניתין דשלוחו מהני אלא

ודאי שאמר לו שלח ביד בנך הקטן או ע"י בנך סתמא והיה יודע שלא היה לו אלא בן קטן לבד דהוי כאילו פירש:

הלכה ג

או שכפר בו השליח וכו'. כתב הראב"ד ז"ל דהוי בשבועת היסת וכתב על זה הרב כ"מ ז"ל בפירוש שני שאפילו השליח מודה שקבלם צריך המשלח לישבע היסת ודבר תימה הוא זה דאין היסת אלא בטענת ברי והא דנשבעין השלוחין כשאמר נתנו למלוה כתב הר"ן ז"ל בפרק האיש מקדש דנצרף טענת המלוה שאמר שלא קיבל כלום עם טענת המשלח והוי ברי אבל הכא דמודה אין כאן טענת ברי ולכך נראה עיקר כפירוש קמא שפירש דלא קאי אלא אכפר בו השליח וכיון דיש כאן טענת ברי מהשליח שלא קיבל מהמשלח נשבע המשלח היסת:

הלכה ה

וזה שאכתוב שטר בשם לוי וכו'. גם בלשון זה אפשר דאיכא חידושא בגמרא דמהו דתימא יאמר שמעון הייתי סבור מה שאמרת כן הוא כדי שידעו הכל שהוא של לוי וכשתשאל שטר ללוי שיכתוב לך לא יאמר שהוא שלו קמ"ל אבל מ"מ קשה למה שינה רבינו ז"ל מה שאמר בגמרא ואולי גירסא אחרת היתה לו:

הלכה ז

מפני שהוא נושא שכר. הרב"י ז"ל בסימן קפ"ו בטור ח"מ דחה דברי המפרש שפירש בנדרים דהאי מפני שהוא כנושא שכר אריש קאי דהיינו אהליכה דחייב מפני שהוא נושא שכר ואפשר ליישב דבריו דכנושא שכר ר"ל עדיף טפי מיניה וכדכתב הרשב"ם ז"ל בפרק הספינה דאם לא היה חייב באונס והמפרש ורשב"ם הכל דבר אחד ואע"פ שהמפרש סתם הדברים לא חש לפרש והוצרך לפרש כן משום דלשון מפני שהוא משמע דהוא טעם לחיוב דאי טעמא הוי לפיטור הי"ל לומר מפני שאינו אלא כנושא שכר ולפירוש רשב"ם ז"ל שפירש שהוא עדיף מנושא שכר לשון כנושא קשה דקטן נתלה בגדול ומשמע דגריע מנושא שכר ולא דעדיף מנושא שכר:

פרק ג

הלכה א

או שהיו לו מטלטלין פקדון כו'. הרב"י ז"ל בח"מ סימן קכ"ג כתב על דברי הטור שכתב לשון כיוצא בזה דאתא למעוטי מטלטלין דגזילה דלא כתבינן ופסק כלישנא בתרא ודבריו תמוהים דלישנא קמא ובתרא ל"פ אלא במטלטלין דגזילה דלליישנא בתרא

כתבינן היכא דלא כפריה ולקמא לא כתבינן אבל במטלטלין דפקדון אפילו ללישנא קמא כתבינן דאדם יכול להקדיש וכדכתבו התוספות והכריחו התוספות הדבר בראיות פשוטות וכיון דקי"ל כלישנא בתרא ודאי דאפילו אמטלטלין דגזילה כתבינן ולא אתו הטור ורבינו ז"ל במ"ש פקדון למעוטי גזילה אלא מלוה דוקא וכדכתבו בסוף דבריהם ולא כדכתב הר"א ז"ל שסוברים אפילו מדין הגמרא כותבין ואע"ג דלא שייך ביה הקנאה מהני מטעם שליחות וכמו שהאריכו התוס' והרא"ש ז"ל שם אבל הטור ז"ל סובר דאע"ג דלענין מטלטלין דגזילה מהני מטעם שליחות דמשום טעם הקנאה ודאי לא מהני דהלכה כר"י דאמר גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינם יכולים להקדיש וכדכתב רבינו ז"ל בפ"ו מהלכות ערכין מ"מ לא מהני הך טעמא דשליחות אפילו למלוה דאינה בעולם כלל דלהוצאה נתנה אלא לגזילה לחוד דאיתא בעולם ואע"ג דבגמ' פרק מרובה לא חלקו גבי פקדון לענין הקדש בין היכא דכפריה ללא כפריה מ"מ כתב רבינו ז"ל בפ"ו מהלכות ערכין דפקדון ביד אחר וכפר אינו יכול להקדיש משום דמשמע ליה דכיון דכפר בו נעשה גזלן וחזר הדין לגזל ולא נתייאשו הבעלים דשניהם אינם יכולים להקדיש:

הלכה ג

אחד מן האחין וכו'. הר"ן ז"ל כתב בפרק מי שהיה נשוי גבי האי עובדא ויש לו לדון עמו על חלק חבירו ולפיכך אפילו נתחייב שותף זה יש לחבירו לקבל דינו דהא בהא תליא וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות שלוחין וכו' ע"כ. כוונתו לומר לאפוקי מהרא"ש ז"ל דאית ליה דלאו הא בהא תליא דהיכא דליתיה במתא ידין עמו על הכל דמאי איכפת ליה ומ"מ אחר שדן יכול השותף לומר איני מקבל מה שחייבו לחבירו לכך אמר דרבינו ז"ל אינו סובר כן אלא דכד איתיה במתא ידין על הכל וחייב השותף לקבל והיכא דליתיה במתא דאין חייב השותף לקבל לא ידון אלא על חלקו אבל הא דהיכא דאיתיה במתא דחייב השותף לקבל דינו מוכרח הוא בגמרא וליכא בהא פלוגתא כלל ולא הוצרך הר"ן ז"ל לכתוב דעת הרמב"ם ז"ל אלא להודיענו דהיכא דליתיה במתא לא ידון אלא על חלקו לבד דלא כהרא"ש ז"ל וכתבתי זה מפני שהרב בעל כ"מ כתב כל דברי הר"ן ז"ל והוסיף בו דברים ואמר ולמד רבינו ז"ל שכיון שאינו יכול לומר לאו בעל דברים דידי את אפילו נתחייב וכו' וזה ודאי אין צריך ללמוד דפשט ההלכה היא:

הלכה ז

ואין לו דרך שיקנה אדם חוב בה וכו'. קשה קצת דבפ"ז מהלכות מכירה כתב רבינו ז"ל דאגב מהני גבי שטר במקום כתיבה ומסירה וכאן לא הזכיר מ"ש לעיל דין האגב גבי

מעות פקדון ולמה סתם ואמר שאין דרך אחר זולת כתיבה ומסירה והניח הדרך הנזכר ואולי סמך על מ"ש שם:

או בהקניית שטר בכתיבה ומסירה. נראה שהטור ז"ל שכתב בסימן קנ"ג דמלוה בשטר מהני הרשאה ודוקא שכתב קני בהאי שטרא וכו' מודה לרבינו ז"ל ולא פליג עליה דהיינו כתיבה ומסירה וא"כ יש לתמוה על הרב ב"י ז"ל שכתב שם שפליג על רבינו ז"ל ואינו דהיכא דכתב ליה קני בהאי שטרא ודאי דרבינו ז"ל מודה והוא פשוט וכדכתב הוא בתר הכי. והר"א ז"ל בהשגות שלא הזכיר אלא מסירת השטר נראה דאית ליה דבהרשאה לחודא ומסירת השטר סגי אע"ג דלא כתב ליה קני בהאי שטרא וכו':

ודברים אלו קלים הן עד מאד. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דלא קאי אלא אמאי דתקנו שאם לא היה למקנה קרקע וכו' אבל מה שתקנו שכותבין הרשאה על מלוה תקנה טובה היא כאן חזר ממ"ש בח"מ סימן קכ"ב שכתב שם ומעתה דברי הרמ"א והראב"ד ז"ל שפטרו הנתבע אע"ג דשכיב מרשה אליבא דר"ת איתנהו אפילו במלוה אבל לדברי הרמב"ם ז"ל שכתב שאין הבא בהרשאה זו רעועה פחות משליח שעשאו בעדים וכו' משמע דכי היכי דבשליח שעשאו בעדים וכו' משמע דאית ליה במ"ש הרמב"ם ז"ל שאין זו תקנה טובה הוי אפילו במלוה ואפילו לפי מה שפירש שם דקאי אתקנה שתקנו במלוה מ"מ פליגי על רבינו ז"ל ר"ת והרא"ש ז"ל דאית להו דמדין הגמרא כותבין הרשאה על מלוה דודאי הוי הרשאה גמורה וע"כ של נתבע ידון בהרשאה ודלא כהרב מוהר"י בי רב ז"ל שכתב בפסקיו סימן שע"ה דאין שום חולק על הרמב"ם ז"ל דודאי ר"ת והרא"ש ז"ל חולקים על הרמב"ם ז"ל ובעיקר הדין שכתב שם דבשטרות דידן היכא שבא בהרשאה יכול הנתבע לומר איני רוצה לדון בהרשאה לא סבירא לי הכי דאע"ג דהרמב"ם ז"ל ס"ל הכי והיה נראה דיכול לומר קים לי כהרמב"ם ז"ל מ"מ מודה בנדון דידן דכתבי בשטרות או לכל מוציא שטר זה בעדו ובשמו ואפילו דלא ליהוי אלא שליח שעשאו בעדים הרי מחוייב הלוה מן הדין לפרוע לו דהא בתחלת ההלואה נתחייב לפרוע למי שמוציא השטר בעד זה וכיון שעשאו שליח הרי זה בא בעדו וא"כ ודאי דמדינא חייב לשלם לו ולא מתקנת הגאונים ודברים פשוטים הם בעיני:

פרק ד

הלכה א

כתב הרב"י ז"ל בספר כ"מ ומה שרצה להשוותו ליקדשו ידי אין הנדון דומה לראיה וכו'. הרב מוה"ר שלמה הכהן נר"ו בפסק י"ז סימן ר"ז הקשה עליו

דדבריו נראה שסותרים דמתחילה כתב דהיכא דמשתעבד גופו בהדיא שאני ואז ודאי חל החיוב אבל גבי שותף אין משתעבד גופו בהדיא ואח"כ כתב דאי מהא דיקדשו ידי לעושיהם וכו' היינו משום תורת נדר משמע דמדינא לא מהני אע"ג דאומר בהדיא יקדשו ידי דהיינו שיעבוד הגוף מיהו אין זו קושיא כ"כ דמה שאמר אח"כ ומה שרצה להשוותו וכו' כוונתו לומר אע"ג דיש הטעם האמור דהוא משעבד גופו בהדיא מ"מ איכא טעמא אחרינא שהוא מתורת נדר אבל מ"מ הקושיא האחרת שהקשה עליו דבפ"ו מהלכות ערכין משמע דכשאמר יקדשו ידי לעושיהם מן הדין הוי קדש אבל כשאמר הרי עלי להקדש דבר שלא בא לעולם הוי מתורת נדר יע"ש:

הלכה ג

ואפילו לקחו שור לטביחה כו'. בפירוש דברי הרב ז"ל נפל מחלוקת בין הר"ן והרא"ש דלהרא"ש מאי דקאמר לקחו שור לחרישה ועומד לטביחה הוי דוקא בשור שלקחוהו לחרישה אבל אם לקחו לטביחה ועומד לטביחה נוטל כל אחד לפי מעותיו והיכא שלקחו סחורה או פירות שדרכן ליחלק ודאי דהוי לפי מעותיו לפי דעת הרי"ף ז"ל ויש לתמוה עליו דאע"ג דהדין שהוציא לפי דעת הרי"ף ז"ל דהיכא שלקח פירות לסחורה דהוי לפי מעותיו ודאי דהדין כן הוא דכיון דאית ליה להרי"ף ז"ל דאע"ג שלקחוהו לחרישה וטבחוהו דהוי לפי מעות דלא כרש"י ז"ל א"כ ודאי דכ"ש היכא שלקח פירות הראויים ליחלק משעת לקיחה ואפשר לחלקם בשעת חלוקה דהוי לפי מעותיו וכ"כ שם הרב"י ז"ל בסימן קע"ו לדעת הרי"ף ז"ל מהך טעמא אבל מ"מ הפירוש שהוא אומר דמפרש הרי"ף ז"ל דמאי דנקט רב המנונא שלקחו שור לחרישה הוי דוקא לקחו לחרישה אבל לטביחה הוי לפי מעותיו זה א"א דכיון דהרי"ף ז"ל מפרש דברי רב המנונא שמכרוהו חי וכשמכרו לא היה ראוי לחלוקה א"כ אפילו לקחו לטביחה נמי לא הוי כפי מעותיו אלא לאמצע ודייק לשון הרי"ף ז"ל שכתב הואיל ומכרוהו חי ועדיין לא חלקו משמע דאע"ג דלקחו לטביחה כיון שמכרוהו חי הוי לאמצע וא"כ איך פירש בדברי הרי"ף ז"ל כן. עוד דברי רבינו ז"ל תלמידו יוכיחו שכתב אפילו לקחו שור לטביחה שאילו טבחוהו וכו' משמע דלאו דוקא לקחו שור לחרישה אלא אפילו לקחו לטביחה והר"ן ז"ל פירש דברי הרי"ף ז"ל בהיפך דאית ליה כפירוש קמא דפירש הרא"ש ז"ל דלאו דוקא נקט לקחו לחרישה אלא ה"ה לקחו לטביחה ואתי שפיר דברי הרי"ף ז"ל עם דברי רבינו ז"ל אבל מ"מ קשה טובא מה שהעלה בדברי הרי"ף ז"ל היפך דברי הרא"ש ז"ל דאית ליה דהיכא דלקחו פירות או סחורה שדרכם ליחלק דהוי לאמצע זה ודאי תימה גדול הוא לומר כן דכיון דאית ליה להרי"ף ז"ל דהיכא דטבחוהו ממש הוי לפי מעותיו

אע"ג דלקחו לחרישה ק"ו היכא דלקחו סחורה או פירות דבר הראוי ליחלק וכמ"ש שם הרב"י ז"ל בסימן קע"ו ואצלי נראה שהבין דברי הר"ן בהיפך גם מ"ש שם ומדברי התוס' דס"ל כפירושא בתרא וכן דעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל קשה דפירושא בתרא דהרא"ש ז"ל הוי דנקט שור לחרישה דוקא אבל אם לקחו לטביחה הוו לפי מעותיו וא"א שיסבור הרי"ף והרמב"ם ז"ל כן ובפרט הרמב"ם שכתב בהדיא אפילו לקחו לטביחה וכו' נהי דדינא דפירושא בתרא דהיכא דלקח סחורה או פירות ודאי דאית להו דהוי לפי מעות אבל פירושא בתרא ממש א"א לומר שיסברו הם אבל התוספות ז"ל משמע דאית להו כפירוש בתרא ודאי:

פרק ה

הלכה ג

ולא יקח לעצמו חיטים ולחבירו שעורים וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דהוי ממעות העסק וקשה דאיך אפשר לו לחלק מעות העסק כדי שיצטרך לומר זה הרי כתב רבינו ז"ל לקמן בפ"ז אין המתעסק יכול לחלוק המעות של עסק או הסחורה ולומר אטול המעות וכו'. ומ"ש הרב כ"מ אולי יהיה האחד מהם כבד יותר מחבירו ר"ל השעורים כבדים וכ"כ ביורה דעה סימן קע"ז וטעמא דהשעורים יש להם נפח והנפח קשה למשוי וכדכתב רבינו ז"ל בפ"ד מהלכות שכירות:

פרק ו

הלכה א

אף ע"פ שהממון משל שניהם וכו'. נראה דמכאן דקדק הרב ב"י ז"ל בטור י"ד סימן קע"ז דסובר רבינו דשנים שנשתתפו במעות והאחד לבדו מתעסק בהם דינו של המתעסק בחצי של חבירו חציו מלוה וחציו פקדון דכן כתב כאן שאע"פ שהמעות של שניהם כיון שהאחד מתעסק נקרא זה עסק ומדקאמר שנקרא עסק משמע דהיינו לענין שיהיה החצי של חלק חבירו מלוה והחצי האחר פקדון וצריכים לחלק ריוח והפסד ודלא כסמ"ג ז"ל דכתב בהיפך במצות עשה סימן פ"ב ולדברי רבינו ז"ל עובדא דר"א מהגרוניא הכי מיפרשא השתא שותפי אנן וכיון דאית לך חלק בגוף הבהמה אין צריך לתת לך שכר מהרביע אשר לי בה שהיא פקדון מאי אמרת מ"מ טרחנא טפי פורתא מפני הרביע של פקדון אמרי אינשי סתם אריסא וכו' ולא הוי רבית ההיא דטרח טפי פורתא דכן דרך אריס ואיירי דאין לו עסק אחר וכדכתב הרב בעל כ"מ דאי אית ליה עסק אחר

אפילו דאינו שותף הוי כשותף ואין צריך ליתן לאריס כלום וזה הפירוש העלו התוספות בדעתם בתחילה ומשום הכי קא מקשו דמה היתה סבורה דביתהו של אריס דכיון דהיה נוטל כל הראש כשיהיה חצי הבהמה מלוה והיה השכר לר"א בחציה שהיא פקדון עתה שנשתתף עמו האריס אין לו בה לר"א אלא הרביע שהוא פקדון אצל האריס ומאותו הרביע נוטל הריוח ומפני כן יטול חצי הראש ועוד הקשו התוספות ז"ל שם דמאי קאמר השתא שותפי אנן והלא גם עתה חלקו של ר"א פלגא מלוה מפני דלפי פירוש זה שהעלו בדעתם בתחלה והוא פירוש רבינו ז"ל החצי של ר"א הוי פלגא מלוה ופלגא פקדון ותירצו התוספות ז"ל לאלו הקושיות וז"ל וי"ל דכשנשתתף היה טורח בחצי של ר"א בחנם וכו' כלומר חידשו לנו בתירוצם הפירוש האחר שהוא כדברי סמ"ג ז"ל דאחר השיתוף היה החצי פקדון והריוח של חציה היה לרבי אלעזר וליכא שום מלוה כלל בחלקו של ר"א ומאי דאמר מאי אמרת טרחנא טפי כלומר מאי אמרת דאיכא גזל משום דטרחת טפי לסלק מעות הגזל אמרו סתם אריסא למארי ארעא וכו' אבל יותר מרווח לפירוש רבינו ז"ל דטעמא דמאי אמרת אתי לסלק איסור הריבית דבהא קא עסיק בגמרא עד השתא ומ"מ קשה על רבינו ז"ל מקושיא הראשונה שהקשו בתוספות ז"ל דמה היתה סבורה דביתהו דאריס דבשלמא הקושיא השניה היא מתורצת לפירושו דמאי דקאמר השתא שותפי אנן ר"ל וכיון שיש לך חלק בה אין צריך להעלות לך שכר כדפירשתי אבל הקושיא הראשונה קשיא טובא לפירושו. ואולי נאמר דדביתהו היתה טועה שהחצי של ר"א היה הכל פקדון ושכר החצי הוי של ר"א והוא מה שמפרש סמ"ג לפי האמת ובהא היתה טועה דביתהו דאריס לפירוש רבינו ז"ל ולפי האמת אינו כן. ולפירוש סמ"ג ז"ל קשה מה תועלת היה לה שהיה נותן לו האליתא והיה מפסיד חצי השכר מחלק ר' אלעזר שמחלקו לא היה נותן לו שכר כלל יותר טוב היה לו מתחלה שהחציה שהיה הריוח שלו מפני שהיה חצי מלוה עליו וגם לפירוש רבינו ז"ל קשה למה לא אמרה לו שיתן לה אליתא ועוד יוסיפו לה חצי רביע עוד מהריוח ויהיו לו שלשה רביעים וי"ל דלא היתה חוששת אשתו אלא בדבר שהוא בודאי ולא יחסר הקרן אבל הריוח אפשר שיהיה ואפשר שיפסיד ג"כ. אך אכתי קשה לפירוש רבינו ז"ל דמאי טעמא אמרינן כשיש לו שותפות בגוה דדי לו בכל שהו אי משום דכיון דטרח בדידיה טרח נמי לבעל העיסקא וגביל לתורא גביל לתורי כשהיה פלגא מלוה ופלגא פקדון נמי נימא גביל לתורא גביל לתורי וכיון שהוא עוסק בחצי של מלוה שהריוח שלו עוסק נמי בחצי של פקדון. והתוספות ז"ל שם הקשו קושיא זו ותירצו דבהמה של שותפות אין צריך לטרוח בכל יום אלא כל אחד יטרח ביומו א"כ אפילו נשתתף במעות נמי איכא להך טעמא דליכא למימר גביל

לתורא גביל לתורי דכיון דהיא בהמה של שותפות כל אחד יטרח ביומו ואיך חלק רבינו ז"ל בין היכא דאית ליה בה שותפות להיכא דלית ליה בה שותפות. וי"ל דסובר רבינו ז"ל דהיכא דאית ליה קנין בגוף הבהמה ודאי דניחא ליה למיטרח בכל יום כי הוא ידע לעסוק בה שפיר והקרן אשר לו בה ירווח אבל כשאין לו בה קרן אלא הריוח אז ודאי יאמר אני אטרח יום אחד ואתה תטרח יום אחר זה נראה לדעת רבינו ז"ל:

הלכה ב

כפועל בטל מאותה מלאכה שבטל ממנה וכו'. רש"י ז"ל פירוש כפועל בטל היינו שאם היה עושה מתחילה מלאכה כבדה והרויח הרבה וזו היא קלה אומרים כמה יניח משכרו לעשות מלאכה זאת ומדברי סמ"ג ז"ל נראה שזו דעת הרי"ף ז"ל. וקשה דלרש"י הוי מתניתין כר"ש והרי"ף מפרש דמתניתין כר"מ וי"ל דרש"י ז"ל מפרש דברי ר"מ דאמר בין מרובה בין מועט ר"ל רב או מעט כל שכר שיקצוב לו די ולכך מתניתין לא מיפרשא כר"מ והרי"ף ז"ל מפרש דבין מרובה בין מועט דקאמר ר"מ ר"ל בין שהיה השכר מרובה בין מועט כפי המלאכה שהיה ראוי לעשות משערין לו ואין לו שכר קצוב. וא"ת לפירוש הרי"ף ז"ל שמואל דקאמר לקמן קוצץ לו דינר וכן רב דאמר ריש עגלא לתירוצא קמא דלא איירי דאית ליה בהמה לדידיה כמאן סברי אי כר"ש הא אית ליה נותן לו שכרו משלם ואי כרבי יהודה טובל בציר סגי ואי כר"מ הא הוא אית ליה כפועל בטל בשלמא לפירוש רש"י ז"ל שמפרש דלר"מ כל שכר שיקצוב בין רב בין מעט ניחא וכן פירש סמ"ג ז"ל דאתי כר"מ אלא להרי"ף ז"ל קשה וי"ל דכר"מ אתי וס"ל דשאני הכא שקצץ וכי אמר ר"מ כפועל בטל היינו דלא קצץ והתנה מתחלה. ודברי רבינו ז"ל סתומים ואפשר לפרשם כדברי רבו הרי"ף ז"ל:

אלא אפילו העלה לו דינר וכו' אם אמר לו כל הריוח וכו'. כתב הרב כ"מ דקאמר הכא דבדינר או מותר שליש בעינן עסק אחר היינו בלא התנה אבל בהתנה מתחלה לא בעינן עסק אחר וכדכתב רבינו ז"ל לקמן וא"ת מאי מקשה בגמרא מההיא דריש עגלא לפטומא להא דמותר שליש אמאי לא מחלק בהאי ולימא הא דקאמר ריש עגלא היינו בלא התנה והא דקאמר מותר שליש דמהני היינו בהתנה מעיקרא וי"ל דהוה מצי לשנויי הכי אלא בעי לאוקמי כולהו בלא התנה ולכך מוקים הא דמותר שליש דאית ליה בהמה לדידיה והא דקאמר ריש עגלא דלית ליה בהמה לדידיה ואע"ג דלא התנה סגי וכ"כ רבינו ז"ל לקמן בפרק שמיני דאע"ג דאין לו עסק אחר אם אמר לו הראש והאליה שלך סגי והאי דקאמר והאליה ר"ל או האליה דמדקאמר בגמרא יהיב לך אליתא משמע ליה דהראש והאליה שוים. וא"ת כיון דההיא דכתב רבינו ז"ל לקמן דראש או האליה סגי אפילו באין

לו עסק אחר איירי בלא התנה כדכתיבנן דבהכי אמר רב ריש עגלא לפטומא א"כ כמאן דלא כרבי יהודה דלדידיה אפילו טובל בציר סגי ואי כר"ש שכרו משלם בעי ואי כר"מ הא בעי כפועל בטל לדעת הרי"ף ז"ל וי"ל דרצו חכמים לתת שיעור שוה אפילו למי שאין לו מלאכה אחרת כדי שנאמר לו כפועל בטל אלא דרכו לגדל בהמות ונתנו חכמים שיעור שוה לכל שהוא ריש עגלא ודומה לזה קצת כתב סמ"ג ז"ל במ"ע סימן פ"ב. וא"ת רבינו ז"ל שכתב שיעלה לו דינר בימי השותפות ויש לו עסק אחר מנא ליה הא אי משמואל הא שמואל אפילו באין לו עסק אחר מיירי לתירוץ קמא ולתירוצא בתרא דאי בעית אימא וכו' לא אמר דבעינן בהמה לדידיה אלא משום רב אבל שמואל כדקאי קאי תדע דשמואל קוצץ לו דינר קאמר וכיון דקצץ אית ליה לרבינו ז"ל דאפילו אין לו עסק אחר סגי וי"ל דסובר רבינו ז"ל דודאי בדינר בעינן קציצה היכא דאין לו עסק אחר אבל היכא דאית ליה עסק אחר משמע דלא גרע ממותר שליש דמהני בלא תנאי כלל וה"ה מותר דינר דמהני וזה שלא כדברי הרב בעל כ"מ שכתב בהא דאם יעלה לו דינר היכא דיש לו עסק אחר דנפקא ליה מדשמואל:

הלכה ד

ורבותי הורו שאין התנאי זה מועיל וכו'. נראה דטעם רבותיו הוא משום דקשיא להו היכי אמרינן דמותר שליש בשכרך לא מהני אלא היכא דאיכא עסק אחר אבל היכא דליכא עסקא אחרינא לא הא אמרינן אי פלגא באגר תרי תלתי בהפסד ומשמע אפילו אין לו עסק אחר לכך תירצו דהיכא דאיכא שתות בשכר יותר מההפסד דהוי הריוח טובא התירו אפילו דאין לו עסק אחר אבל פחות מהא בעינן עסק אחר והיינו הא דמותר שליש ורבינו ז"ל מתרץ לקושיא דשאני גבי מותר שליש דלא התנה וכיון דלא התנה בעינן עסק אחר אבל אם התנה אפילו במותר שליש לחוד סגי אבל הא דפלגא באגר וכו' אע"ג דאין לו עסק אחר ולא התנה כיון דהשכר הוא רב סגי. והא דכתב רבינו ז"ל לעיל מכל הריוח יהיה לך שלישיתו או עשיריתו בשכרך דבעינן עסק אחר היינו משום דלא התנה ולא ידעתי מ"ש הרב בעל כ"מ שלמד רבינו ז"ל הדין ההוא מהתוספתא דלא אמרה התוספתא אלא מאי דקאמר גמרא פלגא בהפסד תלתא באגר וא"ת לדעת רבותיו אמאי מקני ריש עגלא לפטומא הא אפשר דהוי פחות משתות וכן קציצת דינר לשמואל י"ל דשאני קציצת דינר או ריש עגלא דהוי ודאי שלא יחסר אבל ריוח דספק שלא יהיה בעינן שיהיה ריוח רב כגון שתות כי היכי דליהני:

הלכה ה

הורו רבותי וכו'. כל דברי הרב בעל כ"מ נכונים בטעמם ומה שנתן טעם לרבינו ז"ל דגבי ריוח אזלינן בתר פקדון דלקתה מדת הדין דזימנין החלק המלוה מועט ונמצא שטרח בפקדון מרובה בשכר מועט הוא הדין דהוה מצי למימר דזימנין דחלק המלוה מרובה וחלק הפקדון מועט ואם הריוח כנגד המלוה יצטרך ליטול מהקרן המתעסק להשלים הריוח וכדכתב לעיל לתת טעם למה אינו סובר רבינו ז"ל כהרמב"ן דאזלינן בתר המלוה לענין הריוח:

פרק ז

הלכה א

אבל אם נשאר מן הממון מעט וכו'. הר"א הקשה על רבינו ז"ל דכיון דהפקדון נאבד למה אינו משלם אלא שתות הפחת ומנכה השתות כנגד הפקדון הא אמר לעיל דכיון דנאבד הפקדון אין ראוי שיטול שכר הפקדון וי"ל לדעת רבינו ז"ל דאי כתב רבינו ז"ל לעיל כן היינו כדי שלא יפסיד בעל הפקדון מהמלוה אשר נתן למתעסק ולז"א דדי לנו טעם זה דכיון דאבד הפקדון אין ראוי לתת שכר כנגדו להפסיד לו המלוה אבל הכא אתה רוצה לומר שישלם יותר מהשתות ועם זה נוטל יותר מהמלוה דעם זה השתות הרי יש להשלים לרביע של מלוה אלא שאתה אומר שישלם יותר משתות כיון שאבד הפקדון ויטול בעל העסק יותר מהרביע של מלוה כיון שאבד הפקדון ולזה אינו מספיק טעם זה ויש לדקדק קצת על הר"א ז"ל למה לא השיגו ג"כ לעיל כשכתב ונשא ונתן ופחת צ' הרי שמעון משלם ל' ונמצא ראובן נוטל ששים דהרי שם משלם שתות מחמת הפקדון אע"פ שכבר נאבד כולו ואולי השיגו כאן וקאי לכל מ"ש לעיל כיוצא בזה:

הלכה ז

ואם היה שותף עמו בחצר כו'. כלומר כיון שהשותף הוא שם שהרי יכול למכור אע"פ שהוא עושה אומנות אחרת לית לן בה דכשיבא הלוקח ליקח הרי יש השותף האחר שימכור:

פרק ח

הלכה א

עד שיהיו העגלים בני שלש שנים וכו'. זהו פירוש למה שכתב במשנה ובלבד שיהיו משולשים ורש"י ז"ל פירש שליש שור שליש סוס וכו':

וכן השם בהמה על המפטם וכו'. קשה טובא מה שכתב בהשגות בפירוש קמא דהיכא דליכא בהמה לדידיה לא סגי בריש עגלא דאיך אפשר לפרש כן הא כשהקשו בגמרא מריש עגלא לפטומא להההיא דמותר שליש תירצו דההיא דמותר שליש אית ליה בהמה לדידיה ולכך סגי במותר שליש אבל התם דלית ליה בהמה לדידיה בעינן ריש עגלא דריש עגלא עדיף ממותר שליש ואם כדברי הר"א דמותר שליש וריש עגלא שוים א"כ לא הוה מקשה הגמרא מידי הא אמר רב ריש עגלא לפטומא דשניהם שוים ריש עגלא או מותר שליש אלא ודאי דמשמע ליה דריש עגלא עדיף ולהכי פריך וזו קושיא עצומה ונראה לומר בדוחק דהר"א ז"ל מפרש דריש עגלא הוי דבר מועט יותר ממותר שליש ולהכי מקשה דהיכי אמרת דמותר שליש לחודיה מהני ולא בעי קציצה כלל מדפריך שמואל לא מצא מותר שליש ילך לביתו ריקם משמע דאית ליה דמותר שליש לחוד מהני הא אמר רב ריש עגלא לפטומא ובודאי דריש עגלא לחודיה לא מהני דהוי דבר מועט אלא ודאי עם מותר שליש ולזה תירץ בתירוצא קמא דאמר או הא או הא ובתירוצא בתרא תירץ דלא תקשה לך דאיך ריש עגלא לחודיה מהני דכי קאמר מותר שליש וריש עגלא היינו דאית ליה בהמה לדידיה ומשום הכי מהני כן נראה לי לדחוק לפירושא קמא דהר"א ז"ל:

ואם היה אריסו וכו'. רבינו ז"ל איירי בדאית ליה עסק אחר וכמו שאמר וכן אם היו לו עגלים וסייחים אחרים או ביצים אחרות ועל דא קאי מה שאמרנו ואם היה אריסו וא"כ כיון שיש לו עסק אחר אע"פ שלא יהיה לזה האריס שותפות במעות אלא שהכל היה מבעל העסק והוה ליה פלגא מלוה ופלגא פקדון סגי. ומ"ש רבינו ז"ל בכל ימי השותפות לאו דוקא שותפות דהעסק קרי שותפות וכמו שאמר בפירוש בכל יום ויום מימי השותפות וכו' והוי עסק וכל זה כתבתי לאפוקי מהרב כ"מ שכתב דאיירי כאן שיש לו שותפות במעות דזה אי אפשר דא"כ למה לו עסק אחר:

הלכה ג

ואין שמין עגל עם אמו וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל חתר למצוא טעם למה פסק הרי"ף ז"ל דלא כרשב"ג ואין צורך דהא אמרינן בגמרא דהיא שיטה וקי"ל דלית הלכתא כשיטה וכ"כ התוס' ז"ל שם יע"ש:

הלכה ד

לפי שאינו דומה וכו'. בפירוש בתרא דרש"י ז"ל נוטל חצי אותו החצי וכו' וא"ת הרי רבינו כתב לעיל בפרק ו' דאע"ג דיש לו שותפות במעות או יש לו עסק אחר בעינן דליהוי אריס כהא עובדא דר"א מהגרוניא לדעת רבינו ז"ל ויש לו שותפות במעות ומ"מ אמרו

בגמרא דבעינן טעמא דאריס וא"כ כאן דלא הוי אריס אמאי נוטל שכר בעבור הרביע של חבירו שעוסק בו וי"ל דלא מיחזי כריבית כיון דקיבל האם לעסק אמרי אינשי משום דטרח באמה טרח בהך פורתא דהוי רביע לבד ודמי למאי דאמרי אריסא למארי משתעבד ה"נ משתעבד לו לענין עסק האם:

מקום שנהגו להעלות שכר כתף וכו'. רבינו ז"ל נראה דמפרש לבהמה שר"ל אם מנהג המקום לתת יותר משום עסק בהמה ממה שנותנים בעסק סחורה נותנים משום דהוי טורח יותר בנוטל בהמה להתעסק מנוטל מעות להתעסק בסחורה וא"ת לפירוש רבינו דסובר דאין שכר כתף לבהמה א"כ מאי האי דקאמר ר"ש שמין עגל עם אמו כו' ואפילו במקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות ומאי איכפת לן דשכר כתף הוי למעות כיון דאין שכר כתף לבהמה. ולפירוש הראב"ד ז"ל ג"כ קשה דכיון דהוא גורס לבהמה מעלין לבהמה היינו כתף בהמה היה לו לומר ואפילו במקום שנהגו להעלות שכר כתף לבהמה מאי למעות מיהו לזה י"ל דכיון דנקט שכר כתף סגי ואע"פ שאמר למעות הוא הדין לבהמה אבל לפירוש רבינו דאין שכר כתף לבהמה קשה. וי"ל דרבינו ז"ל מפרש דה"ק שמין עגל עם אמו ואע"ג דאיכא טירחא פורתא בסייח עם אמו מבאם לחודא לא איכפת לן בההיא טירחא פורתא ואע"ג שהוא מקום דקפדי אטירחא פורתא דאפילו שכר כתף מעלין ומשימין בחשבון לא אמרינן כיון דקפדי אההוא פורתא דטירחא דשכר כתף קפדי נמי אהך פורתא דטירחא דסייח עם אמו דהך טירחא הוי פורתא טפי ולא קפדינן. והטור בסימן קע"ז ביורה דעה הביא פירוש ר"ח באופן אחר ממה שהביאוהו התוספות ז"ל ונראה מלשונו שהוא מפרש פירוש ר"ח שמתחלה נוטל המקבל שכר הכתף לעצמו ושאר הריוח חולקים ולא כמו שפירש הרב ב"י ז"ל שם דבריו דר"ל שיתן שכר הכתף כדי שיתעסק בו וירויח דאין זה במשמע לשון הטור ז"ל שם יע"ש גם שם פירש הרב ב"י ז"ל כוונת רבינו יע"ש והר"א בהשגות פליג על רבינו בתרתי חדא דאית ליה דבהמה ר"ל נוטל שכר הכתף מן הבהמה ותו דאין אותו שכר הכתף מכלל הריוח אלא המקבל נוטל לעצמו:

הלכה ו

בעל שהוריד אריס. רבינו ז"ל איירי כשהבעל לא אכל כלל ולכך האריס שירד נוטל הוצאה שיעור שבח אע"פ שהבעל אריס כמו שנוטל הבעל אם לא אכל אבל אם הבעל אכל קמעא דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל האריס אינו נוטל כלום אם הבעל אריס והוא מבואר בגמ' פרק האשה שנפלו וסוגיא דהכא איירי באכל הבעל קמעא כמו שביאר שם רש"י ז"ל ורבינו יש תימה עליו שהיה לו להביא הדין הנאמר בסוגיא אע"פ

שדינו דין אמת מ"מ לא ה"ל למשבק עיקר הסוגיא וכבר הרגיש בזה הר"ן ז"ל בפירוש ההלכות בפרק האשה שנפלו:

הלכה ז

האחין או שאר היורשים וכו'. כוונת הר"א ז"ל לומר דאם אלו האחים היו מאמות חלוקות וכל אחד היו לו נכסים אחרים מאמו אע"פ שהם משותפים בנכסי אביהם לא אמרינן דהוי כשותפין לכל דבר ויכול לומר כל אחד שהוא מנכסים שנפלו לו מאמו אבל אם ירשו מאמם יחד ממון הוי ודאי כאילו ירשו מאביהם ולא עלה על דעת הר"א ז"ל לומר כן כמו שהבין הרב בעל כ"מ אלא כוונתו הוא כשהיו אחים מאב ולא מאם וירש כל אחד מאמו בהא איירי הר"א ז"ל ורבינו ודאי דמודה לו בדין זה וכמ"ש בהלכות נחלות פ"ט והר"א לא השיגו אלא שקיצר ולא האריך והשגה אחרת שכתב גם בזה קיצר יוכיח שלא הקשה אלא מהקיצור לבד ואין זו השגה על רבינו דזה ביאר בהלכות נחלות פ"ט וכן ההיא דמחמת אחין לאחין שם ביארו ואע"ג דשם איירי באחין וכאן איירי נמי בשותפין למד כאן ממה שכתב שם ושם ממה שכתב כאן דהא דחלה אינו כתוב שם וילמד ממה שכתב כאן:

ואם חלה בפשיעה וכו'. מדברי התוספות משמע דדוקא רפואה שיש לה קצבה אבל אין לה קצבה אפילו חלה בפשיעה מתרפא מן האמצע וכן משמע מהירושלמי דאוקימו מתניתין ברפואה שיש לה קצבה ומתניתין בחלה בפשיעה איירי. אבל הטור ז"ל כתב בהיפך דחלה בפשיעה בכל ענין מתרפא מעצמו ובחלה באונס יש לה קצבה מתרפא מעצמו אין לה קצבה מתרפא מאמצע והקשה שם הרב ב"י דמהירושלמי משמע בהיפך כדכתיבנא וכתב שאולי היה לו הגירסא הפוכה ואין זה מספיק דכיון דאמתניתין קאי ומתניתין בחלה בפשיעה איירי ע"כ צריך לאוקומי מתניתין ברפואה שיש לה קצבה לכך נ"ל דהטור ז"ל לא היה לו גירסא אחרת אלא כגירסת התוס' ז"ל ומ"מ כשאלמנה חלתה אית לן כר"ש דמחלק בין רפואה שיש לה קצבה לאין לה קצבה א"כ הכא לא קי"ל כירוש' משום דחלה בפשיעה וכיון דפשע בדין הוא דאפי' רפואה שאין לה קצבה אין לו ובחלה באונס דלא פשע מחלק הטור בין רפואה שיש לה קצבה לאין לה קצבה משום דמשמע ליה דדמי לאלמנה שחלתה וכי היכי דהתם דוקא אין לה קצבה מתרפא מן האמצע ה"נ חלה באונס נמי וזה נ"ל ליישב דעת הטור ז"ל ורבינו לא הזכיר כלל מזה משמע דלא קי"ל כירושלמי בהא ולא מחלקין הכא בין יש לה קצבה לאין לה לא בפשיעה ולא באונס:

פרק ט

הלכה ב

ואין כל אחד מאלו וכו'. הטור ז"ל בהלכות שבועת ב"ד כתב בשם ה"ר ישעיה דאפילו שיכפור בכל שהו סגי. וכתב שם הרב ב"י ז"ל משום דאית ליה כשמואל ותימה עליו דבסימן פ"ז כתב הטור ז"ל בשם ה"ר ישעיה עצמו דבשבועת היסת בעינן כפירת שתי מעין דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון אם כן הרי פסק בהדיא כרב. ונ"ל לדחוק ולתרץ לדעת ר' ישעיה דודאי דיש לחלק בין טענת ספק לטענת ודאי ובספק די שתהא הטענה שתי כסף אבל בודאי בעינן כפירת טענה שתי כסף ומאי דאמר כמאן כשמואל אע"ג דראה דיש חילוק מ"מ שאל אם אמר כן משום דאית ליה כשמואל בעלמא או משום דאית ליה דיש חילוק ותירץ לו דבעלמא כפירת טענה שתי כסף כרב וזה שאמר אימא כפירת טענה כרב כלומר בעלמא אמרינן כן אבל הכא יש חילוק ובטענת שתי כסף לחודיה סגי ודוחק:

הלכה ג

שהרי היורשין וכו'. דעת רבינו ז"ל הוא מפני שבפרק הכותב אמרו דמשביעין את האשה על מה שנעשית אפוטרופא בחיי בעלה אם לא פטרה הבעל משבועת היורשין והיכי ידעי היורשין אם אביהן חשדה בשתי כסף אלא ודאי דמשביעין לה בטענת שמא ולכן מה שהקשה הרב כ"מ דדילמא חשדו אותה בשתי כסף אינה קושיא כלל דבפרק הכותב משמע דאחר שמת בעלה משביעין לה היורשין על מה שנעשית אפוטרופא בחיי בעלה כדכתבינן והיכי ידעי היורשין אם חשד לה בעלה בשתי כסף:

פרק י

הלכה ה

ראובן שהטיל לכיס וכו'. לפי מה שכתבתי לעיל לדעת הרא"ש ז"ל שמפרש כהרי"ף דאם נשתתפו בסחורה הראויה ליחלק יהיה לפי מעות א"כ צ"ל כאן לפרש דברי רבינו ז"ל בשיטת הרי"ף רבו דאיירי כאן בשנשתתפו בסחורה שאינה ראויה ליחלק:

הלכה ו

וכן אם יצא שטר חוב על לוי וכו'. כתב הרב בעל כ"מ לתרץ השגת הר"א דרבינו איירי כשהשטר ביד שמעון וכו' ויש מי שהקשה על דבריו א"כ אמאי ישלם שמעון מביתו והא נאמן לומר נפרעתי והחזרתי לכיס מיגו דאי בעי קלייה להההוא שטרא כי היכי דאמרינן

בסוף פרק זה בורר דשליש נאמן מיגו דאי בעי קלתיה וי"ל דאיירי דכבר יצא השטר בב"ד וכיון דהוחזק בב"ד ליכא מיגו וכי תימא א"כ אמאי נפטר לוי בהודאתו כיון שהוא ידוע שהוא מהשותפות י"ל דמ"מ כיון שהשטר יוצא מידו וכתוב עליו נאמן לפטור ללוי אבל מ"מ ישלם מביתו. ואין לתרץ לדעת רבינו ז"ל דאיירי כשהשטר הזה אין ידוע שהוא מהשותפות דא"כ אמאי ישלם שמעון מביתו יהא נאמן לומר נפרעתי וחזרתי לכיס מגו דאי בעי אמר אין שטר זה מן השותפות אלא שלי ואע"פ שהשטר ביד ראובן נאמן לומר שהוא שלו כיון שהשטר על שמו: סליקו להו הלכות שלוחין ושותפין